

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Методичні рекомендації
до виконання дипломних робіт
для студентів спеціальності
011 "Освітні, педагогічні науки"
освітньої програми "Педагогіка
та адміністрування освіти"
другого (магістерського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2021

УДК 37.015:378.2(07.034)

М54

Укладачі: Т. А. Борова
О. І. Деменко
В. А. Будянська

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу.

Протокол № 13 від 14.06.2021 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до виконання дипломних робіт для студентів спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" освітньої програми "Педагогіка та адміністрування освіти" другого (магістерського) рівня : [Електронний ресурс] / уклад. Т. А. Борова, О. І. Деменко, В. А. Будянська. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 62 с.

Подано вимоги до написання, структуру, технічне та лінгвістичне оформлення дипломних робіт, список типових тем, що рекомендуються для дослідження.

Рекомендовано для студентів спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" освітньої програми "Педагогіка та адміністрування освіти" другого (магістерського) рівня.

УДК 37.015:378.2(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2021

Вступ

Навчання в магістратурі має на меті формування у студентів знань, умінь та навичок науково-педагогічної та науково-дослідної роботи для педагогічної, наукової, практичної, інноваційної діяльності.

Для забезпечення інтеграційних процесів у національній системі освіти зростає увага до збільшення автономії закладів освіти, формування їх конкурентоздатності, позитивного іміджу, привабливості для замовників та споживачів освітніх послуг. У зв'язку з цим актуальною стає потреба в підготовці освіченої та високопрофесійної особистості викладача та керівника освітнього закладу, якому притаманне ефективне мислення, високий рівень культури мовлення, організаційна культура управління, професійна компетентність, організаторські та комунікативні здібності, міжгалузеві знання, уміння та навички, які необхідні в педагогічній та управлінській діяльності.

Навчальним планом спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" спеціалізації "Педагогіка та адміністрування освіти" передбачено виконання дипломних робіт. Такі проекти мають науково-дослідний характер і спрямовані на підготовку майбутнього фахівця – педагога вищої школи й керівника освітнього закладу (менеджера освіти) – на інтеграцію освітньої діяльності, розвиток самостійності та набуття практичного досвіду для систематизації здобутих знань, формування професійних і загальних компетентностей.

Виконання дипломних робіт стимулює розвиток таких розумових процесів, як: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікація, систематизація, прогнозування – і має свідчити про те, що студент оволодів професійними знаннями в достатньому обсязі. Дипломна робота є засобом перевірки не тільки теоретичної й методологічної підготовки майбутнього фахівця, а і його вміння працювати з літературою, спостерігати, аналізувати та узагальнювати педагогічний та науковий досвід.

Подані методичні рекомендації визначають цілі й завдання, порядок виконання дипломних робіт, спрямовані на роз'яснення студентам того, як потрібно точно, послідовно, логічно, правильно, технічно й лінгвістично грамотно оформлювати науково-дослідні проекти.

Дипломна робота як вид дослідницької роботи з педагогіки

Дипломна робота – один із важливих і перспективних видів дослідницької діяльності в системі закладів вищої освіти, у якому розвивають уміння вирішувати дослідницькі завдання, самостійно орієнтуватися в науковій літературі, що виконують студенти закладів вищої освіти протягом семестру, із метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, здобутих за час навчання, та їхнього застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Дипломна робота як один із видів самостійної роботи студентів є завершеним науковим дослідженням у певній галузі знань, що містить сукупність положень, які виносять на публічний захист. Дипломна робота має на меті розвиток у студентів навичок у самостійній творчій роботі, оволодіння методами сучасних наукових досліджень, поглибленого вивчення будь-якого питання чи розділу навчальної дисципліни.

Дипломні проекти виконують із метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, здобутих студентами за час навчання, а також їхнього застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Тематика дипломних робіт має відповідати завданням навчальної дисципліни й бути тісно пов'язаною із практичними потребами конкретного фаху.

Порядок затвердження тематики дипломних робіт і їхнього виконання визначає заклад вищої освіти.

Керівництво дипломними роботами здійснюють, переважно, найбільш кваліфіковані викладачі.

Захищають дипломний проект перед комісією у складі двох-трьох викладачів кафедри (предметної або циклової комісії) за участю керівника дипломної роботи.

Результати захисту дипломної роботи оцінюють за чотирибальною шкалою ("відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно").

Загальні та спеціальні компетентні та результати навчання які формуються під час виконання курсової роботи

Компетентності	Результати навчання
ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.	РН1.Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.
ЗК2.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	РН2.Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.
ЗК3.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	
ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	
ЗК10.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.	РН3.Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.
ЗК11. Здатність до професійного саморозвитку, планування кар'єри, презентації професійних досягнень.	РН4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проектів.
СК1.Здатність проектувати і досліджувати освітні системи.	РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.
СК2.Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.	
СК5.Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.	
СК8.Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.	РН8.Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.
СК9.Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітній та дослідницькій діяльності.	РН9.Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

Мета й завдання дипломної роботи

Дипломна робота є однією з найважливіших форм освітнього процесу. Її спрямовано, переважно, на практичну підготовку. Виконують дипломну роботу відповідно до навчальних планів.

Основна мета виконання дипломної роботи – глибоко, усебічно і творчо вивчити одне з конкретних питань теорії та практики навчальних дисциплін "Педагогіка вищої школи" й "Управління освітньою діяльністю", сформулювати загальний задум дослідження, поглибити та систематизувати здобуті теоретичні знання з певної навчальної дисципліни, систематизувати й узагальнити наявну наукову та навчальну літературу.

Метою виконання дипломної роботи є розвиток мислення, творчих здібностей студента, поглиблення знань студентів з актуальних проблем окремої галузі науки, розвиток умінь самостійного критичного опрацювання наукових джерел, стимулювання студентів до самостійного наукового пошуку, формування вміння практичної реалізації результатів дослідження проблеми в самостійно виконаних розробках, уміння формулювати судження і висновки, логічно, послідовно та ґрунтовно їх викладати, поглиблення дослідницьких аналітичних умінь студентів; удосконалення умінь узагальнювати результати власних спостережень над теоретичним і практичним матеріалом з обраної теми, розвиток уміння публічного захисту.

Написання дипломної роботи передбачає самостійне закріплення та розширення теоретичних і практичних знань, які студенти здобувають у процесі вивчення навчальної дисципліни, а також дозволяє показати вміння студента аналізувати інформаційні джерела (підручники, посібники, методичні рекомендації, наукові статті, монографії), статистичні та практичні матеріали, визначати внесок роботи в розвиток теорії, практичну значущість і перспективу подальшого розроблення теми. Методика такої роботи підвищує професійний рівень підготовки майбутніх спеціалістів.

Мета й завдання дипломної роботи нерозривно пов'язані та доповнюють одне одного. Завдання слугують для того, щоб сформулювати ті засоби й підходи, за допомогою яких можна досягти поставленої мети.

Завдання – це послідовні етапи дослідницької роботи, які повинні розкривати, конкретизувати мету дослідження та в загальному підсумку мають бути їй адекватними.

Основними завданнями дипломної роботи є:

систематизація, закріплення, розширення та використання здобутих на лекційних та практичних заняттях знань із навчальних дисциплін "Педагогіка вищої школи" та "Управління освітньою діяльністю";

набуття навичок у практичному застосуванні теоретичних знань, сформованих за період навчання;

спонукання студента до вибору теми дослідження, яка становить для нього інтерес і є актуальною;

ставлення, осмислення та вирішення конкретного фахового завдання;

формування у студента вміння скласти план та побудувати структуру роботи;

вироблення навичок у логічному та змістовному викладенні теоретичних положень;

пошук, узагальнення, аналіз необхідної інформації;

набуття досвіду у користуванні методичною, довідковою, науковою, навчальною літературою, нормативними та законодавчими документами;

формування у студента вміння логічно та аргументовано будувати наукове письмове висловлювання;

формування навичок у правильному оформленні списку використаних літературних джерел різних типів і вміння належним чином подавати на них посилання в тексті роботи;

оволодіння правилами та методами оформлення таблиць, графіків, схем тощо;

узагальнення результатів дослідження та формулювання висновків;

підготовка доповіді та наочних матеріалів, що висвітлюють основний зміст курсової роботи;

підготовка до захисту (презентації) власного проєкту.

Тематика дипломних робіт

Вибір і формулювання теми – це основний і навіть вирішальний момент дипломної роботи, від якого залежить якість усього дослідження. Вдале формулювання теми уточнює проблему, окреслює межі дослідження, конкретизує замисел. Тематика дипломних робіт має відповідати завданням навчальної дисципліни й таким вимогам, як науковість, новизна й актуальність, має бути написана лаконічно, конкретно, чітко.

Тематику дипломних робіт розробляють викладачі навчальних дисциплін "Педагогіка вищої школи" й "Управління освітньою діяльністю" та затверджують на засіданні кафедри.

Тему дипломної роботи студент обирає самостійно, урахувавши власну зацікавленість та свої можливості. Крім того, студент може самостійно запропонувати тему дипломної роботи, яка обов'язково має бути погоджена з науковим керівником.

Тематику дипломних робіт із року в рік оновлюють і доповнюють відповідно до потреб часу й актуальності дослідження.

Рекомендована тематика дипломних робіт за спеціальністю 011 "Освітні, педагогічні науки" освітньої програми "Педагогіка та адміністрування освіти"

1. Формування комунікативної компетентності науково-педагогічного працівника в умовах глобалізації.

2. Педагогічні та організаційні умови забезпечення рівного доступу до якості вищої освіти.

3. Розвиток педагогічної культури та педагогічної майстерності в сучасних умовах.

4. Розвиток у студентів ціннісного ставлення до професійної освіти.

5. Психолого-педагогічні засади формування мотивації освітньої діяльності студентів закладу вищої освіти.

6. Педагогічні умови впровадження сучасних інноваційних технологій у закладі вищої освіти.

7. Формування навичок критичного мислення в процесі фахової підготовки.

8. Управління процесом професійного саморозвитку педагогів закладу загальної середньої освіти.

9. Особливості організації освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах трансформації освіти.

10. Організаційно-економічні засади забезпечення якості університетської освіти.

11. Особливості ділового спілкування викладача закладу вищої освіти.

12. Формування пізнавальної мотивації студентів у процесі фахової підготовки.

13. Психолого-педагогічні умови впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню діяльність закладу вищої освіти.

14. Педагогічні та організаційні трансформації в університетській освіті.

15. Формування духовно-ціннісних орієнтацій студентської молоді.

16. Управління діяльністю молодіжних об'єднань та рухів у закладі вищої освіти.

17. Педагогічні умови формування готовності майбутніх викладачів до професійного самовдосконалення в закладах вищої освіти.

18. Управління формуванням професійної компетентності викладача закладу вищої освіти.

19. Формування лідерської позиції в процесі професійної підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти.

20. Особливості організації науково-методичної роботи в освітньому закладі: нові підходи та стратегії.

21. Неперервність і наступність у навчання як передумова забезпечення якості освіти.

22. Формування професійної мотивації у студентів економічної галузі у закладі вищої освіти.

23. Психолого-педагогічні та соціально-економічні передумови підвищення ефективності діяльності викладача закладу вищої освіти.

24. Формування комунікативної компетентності викладачів закладу вищої освіти.

25. Суб'єкт-суб'єктне управління педагогічним процесом як засіб гуманізації вищої освіти.

26. Особливості організації дистанційної освіти за кордоном та перспективи її розвитку в Україні.

27. Педагогічні умови професійної адаптації викладача вищої школи.

28. Особливості організації нетрадиційних форм і методів навчання в освітньому закладі.

29. Порівняльний аналіз організації студентського самоврядування в сучасній вищій школі в Україні та за кордоном.

30. Шляхи вдосконалення науково-дослідної роботи студентів у закладі вищої освіти.

31. Психолого-педагогічні засади сучасної концепції виховання студентів.

32. Формування професійних якостей майбутніх кваліфікованих робітників в умовах техніко-технологічних змін.

33. Формування ділових якостей студентів у процесі професійної підготовки.

34. Особливості організації репродуктивної та творчої складової у процесі навчання.

35. Розвиток педагогічного професіоналізму молодого викладача вищої освіти у процесі науково-педагогічної діяльності.

36. Концепція та методологія реалізації науково-дослідної діяльності суб'єктів освітнього процесу університетів.

37. Формування готовності майбутнього викладача до інноваційної діяльності.

39. Педагогічні умови адаптації викладача-початківця до професійно-педагогічної діяльності у закладі вищої освіти.

40. Організація діяльності педагогічного колективу в умовах упровадження здоров'язберігальних технологій в освітній процес закладу освіти.

41. Педагогічні технології в підготовці студентів у закладах вищої освіти.

42. Організаційні умови педагогічної діяльності в закладах вищої освіти.

43. Формування та розвиток культури академічної доброчесності здобувачів вищої освіти.

44. Формування креативного мислення у студентів в освітньому процесі закладу вищої освіти.

Етапи написання дипломної роботи

Написання дипломної роботи має певний порядок, який містить такі етапи:

1. Вибір теми роботи, подання заяви, затвердження теми дослідження (додаток А).

2. Розроблення завдання на дипломну роботу та складання календарного плану її виконання (додаток Б).

3. Вибір методики дослідження.

4. Опрацювання літературних джерел.

5. Збирання фактичного матеріалу під час науково-дослідної та переддипломної практики.

6. Аналіз та узагальнення зібраного матеріалу.

7. Проведення дослідження.

8. Письмове викладення результатів дослідження та формулювання висновків.

9. Написання першого варіанта роботи й подання її науковому керівникові.

10. Унесення виправлень, усунення недоліків оформлення дипломної роботи.

11. Написання керівником відгуку на дипломну роботу (додаток В).

12. Зовнішнє рецензування роботи.

13. Підготовка до захисту: написання доповіді, підготовка презентації.

14. Захист дипломної роботи магістра на засіданні екзаменаційної комісії.

Структура написання дипломної роботи

Зазвичай структура дипломної роботи складається з таких основних компонентів, як:

титульний аркуш (додаток Г);
затверджені завдання на дипломну роботу (див. додаток Б);
подання голові ЕК щодо захисту дипломної роботи (додаток Д);
реферат (додаток Е);
зміст (додаток Ж);
вступ (додаток И);
основна частина;
висновки;
список використаної літератури (додаток К);
додатки;
анотація, подана українською та англійською мовами(додаток Л);

Першою сторінкою дипломної роботи є титульний аркуш.

Титульний аркуш обов'язково містить такі елементи, як:

повна назва відомчої підпорядкованості навчального закладу;

повна назва вищого навчального закладу;

повна назва кафедри, де виконано роботу;

тип роботи;

назву роботи;

прізвище, ім'я, по батькові автора, курс, факультет, де студент навчається, назва та шифр спеціальності;

науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;

місто та рік виконання роботи.

Скорочення в назві навчального закладу та назві роботи не допускають.

Титульний аркуш є першою сторінкою дипломної роботи й основним джерелом бібліографічної інформації, необхідної для оброблення та пошуку документа.

Іншим структурним елементом є зміст дипломної роботи.

Зміст друкують на наступній сторінці, він містить назви та номери початкових сторінок усіх частин роботи, зокрема: вступу; розділів та підрозділів (якщо вони є); загальних висновків; додатків; списку використаної літератури. Заголовки змісту та заголовки всіх розділів у тексті мають бути ідентичними.

У *вступі* слід зазначити, чому студент обрав саме таку тему, розкрити сутність і стан наукової проблеми та її значущість, обґрунтувати

необхідність у проведенні дослідження, указати предмет і об'єкт, методи дослідження, проаналізувати ступінь вивченості проблеми, що досліджують, у навчальній, науковій літературі, сформулювати завдання дослідження.

Таким чином, вступ також має чітку структуру, до якої належать:
актуальність дослідження;
об'єкт;
предмет;
мета;
завдання;
методологічні та теоретичні основи дослідження;
методи дослідження;
структура й обсяг роботи.

Актуальність теми дослідження – це головна вимога, яку висувають перед будь-якою науковою роботою, у тому числі й дипломною.

Актуальність дослідження розглядають із точки зору соціальної та практичної значущості. Актуальність і ступінь дослідження проблеми розкривають у результаті стислого аналізу наукових доробок учених із певного питання й порівняння наявних варіантів вирішення цієї проблеми. В обґрунтуванні актуальності теми студент повинен, спираючись на аналіз останніх робіт в обраній галузі педагогіки, довести новизну та цінність свого дослідження. Актуальність теми дипломної роботи визначає її необхідність, важливість і конкурентоспроможність у вирішенні певної проблеми, яка виникла перед студентом.

Актуальність теми розглядають на початку роботи, у вступі, де в декількох реченнях студент викладає фактори, завдяки яким ця тематика дійсно є актуальною.

Об'єкт – це процес або явище стосовно проблемної ситуації, обраний для вивчення, інакше кажучи, об'єкт визначає те, що конкретно будуть вивчати в цій темі.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта, ці категорії співвідносяться між собою, тобто в об'єкті виокремлюють ту його частину, що є предметом дослідження, це певний аспект розгляду, який дає уявлення про те, які властивості та функції об'єкта вивчають.

Мета дослідження відображає спрямованість дослідження, логіку його організації, цілісність та стратегію проведення. Мета – це той результат, на досягнення якого спрямовано написання роботи.

Мету конкретизовано в *завданнях*. Їх погоджують із темою дослідження, його предметом та об'єктом. Завдання мають деталізувати мету дослідження та визначати послідовність її досягнення. За своєю сутністю завдання – це дії, що необхідно виконати для досягнення мети роботи.

Формулювати завдання дослідження рекомендовано у формі переліку конкретних засобів досягнення мети: "дослідити", "узагальнити", "визначити", "обґрунтувати", "розробити" тощо. Завдання роботи мають складатися з 4–5 пунктів.

Методологічні, теоретичні основи дослідження. У цьому розділі вказують інформаційні джерела, які автор використовував у процесі дослідження. Основним джерелом інформації можуть бути наукові збірники, підручники, посібники, документи, енциклопедії, словники, монографії, журнали й газети, статистичні збірники, довідники, матеріали, розміщені в інтернеті.

У вступі дипломної роботи потрібно вказати, які методи були використані для досягнення мети дослідження.

Метод – це сукупність засобів для теоретичного чи практичного засвоєння інформації, підпорядкованих вирішенню конкретних завдань.

Для вирішення поставлених завдань можна використовувати комплекс взаємопов'язаних *методів дослідження*, які розподілено на дві частини: теоретичну (вивчення теоретичних надбань у різних галузях науки); емпіричну (оброблення результатів дослідження через відчуття, сприймання, уявлення).

Інакше кажучи, теоретичні методи дослідження пов'язані з осмисленням, переробленням, систематизацією інформації, а емпіричні (практичні) містять збирання конкретних даних про об'єкт дослідження та оцінювання результатів виконаної роботи.

До теоретичних методів, що найчастіше використовують у наукових дослідженнях, належать:

аналіз – розподіл досліджуваного на окремі частини чи складові (ознаки, якості, функції, властивості);

синтез – поєднання тих складових, що були виокремлені раніше, а саме: ознак, якостей, функцій, властивостей, – у єдине ціле;

порівняння – знаходження різниці чи подібності в явищах, що досліджують;

індукція – міркування, на підставі якого роблять висновок від конкретного судження до загального;

дедукція – застосування загальних положень у процесі дослідження конкретних явищ;

систематизація – упорядкування розрізнених об'єктів, предметів, процес їхнього об'єднання у єдине ціле;

класифікація – створення системи груп об'єктів, предметів та встановлення зв'язків між ними;

узагальнення – фіксування загальних ознак, властивостей, відображення основних результатів у загальному положенні.

У педагогічних дослідженнях, переважно, використовують такі емпіричні або практичні методи:

спостереження – систематичне, цілеспрямоване збирання наукової інформації, реєстрація фактів, явищ, процесів, що відбуваються, із певною визначеною метою;

вимірювання – система фіксації та зазначення числової чи кількісної характеристики досліджуваного об'єкта з використанням різноманітних інструментів вимірювання;

експеримент – спеціальна організація педагогічного процесу, вивчення об'єкта у визначених умовах, дослідження будь-яких явищ шляхом активного впливу на них;

опитування (бесіди, анкетування, інтерв'ю) – збирання інформації про досліджуваний об'єкт, що відбувається під час усного чи письмового спілкування;

тестування – цілеспрямований, однаковий для всіх учасників процес обстеження, що дозволяє отримати об'єктивні дані.

Структура та обсяг роботи – це підсумкова частина вступу, у якій називають усі використані структурні компоненти, а саме: вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, указують загальну кількість сторінок.

Основна частина дипломної роботи, переважно, складається із трьох частин.

Перша частина містить теоретичні основи теми, у результаті аналізу досліджень вітчизняних і зарубіжних авторів студент викладає сутність проблеми, що досліджує, розглядає різні підходи до її вирішення, здійснює оцінювання, обґрунтовує свою точку зору. Теоретична частина передбачає аналіз об'єкта дослідження й має містити ключові поняття, історію питання, рівень розроблення проблеми в теорії та на практиці. Огляд літератури можна подати в історичному аспекті, розглянути різні точки зору, виявити, у чому їхня різниця, де вони збігаються, зробити свої висновки, навести власні приклади та спостереження, інакше кажучи, підкріпити думки фактичним матеріалом. Викладаючи зміст публікацій інших науковців, автор дипломної роботи повинен обов'язково робити посилання на джерело інформації. Таке посилання зазначають після закриття лапок у квадратних дужках, указують після коми сторінки, на яких міститься цитата (наприклад: [12, с. 38]).

Друга частина має аналітичний характер, структура якої зумовлена темою, метою та завданнями конкретної дипломної роботи. Метою цього розділу є виявлення факторів, які впливають на процеси, що досліджують. Аналіз має бути змістовним, що дає можливість обґрунтовувати пропозиції та рекомендації для поліпшення ефективності діяльності об'єкта дослідження.

У третій частині необхідно описувати власну дослідницьку методику, процедуру дослідження, а саме: коли, як, за яких умов його проведено, тобто відобразити всі дані, які мали вплив на результати дослідження. Для написання цієї частини, зазвичай, використовують матеріали, зібрані під час практичної діяльності. У третьому розділі наводять докази, подають схему дослідження, методологію ставлення експерименту (у разі його наявності), зазначають методи, що використовують, обґрунтовують пропозиції та рекомендації, розроблені на основі здійсненого аналізу та сформульованих положень.

Обов'язковим є виконання останнього підрозділу третьої частини. Він має містити опис соціально-психологічного аспекту міжособистісних взаємин суб'єктів освітньої діяльності. Зміст має відображати питання професійної культури та етики педагогічного працівника або керівника навчального закладу. Також підрозділ може складатися з чинників, характеристик, які описують академічну чесність працівника навчального закладу. Основний зміст цього підрозділу має ґрунтуватися на матеріалах

попередніх частин і розглядатися з точки зору соціально-психологічних засад.

У кінці кожного розділу треба зробити короткі висновки у вигляді тез.

Основну частину дипломної роботи мають закінчувати висновком.

Висновок – це остаточна думка про що-небудь, логічний підсумок, зроблений на основі спостережень, міркувань або розгляду певних фактів.

Висновок дипломної роботи має форму певного синтезу визначених під час роботи результатів. Його метою є підсумок змісту проведеного дослідження, виклад визначених результатів, які збігаються з метою, об'єктом, предметом дослідження, конкретними завданнями, поставленими у вступі. Висновок має бути чітким, конкретним, лаконічним, містити докази й не повинен перевищувати 1 – 3 сторінок.

Список використаних джерел завершує опис дослідження, його подають на окремому аркуші в алфавітному порядку та складають із усієї використаної літератури, що може містити:

закони України;

укази Президента, постанови Уряду;

накази міністерств;

державні стандарти;

положення;

інструкції;

інші нормативно-правові та підзаконні акти;

книги та брошури;

монографії;

дисертації, автореферати дисертацій;

журнальні статті, матеріали науково-практичних конференцій господарської та управлінської діяльності підприємств.

Список використаної літератури має становити не менш ніж 80 назв. До бібліографічних джерел зараховують ту літературу, що використовували під час роботи, на яку є посилання в тексті.

Додатки – це остаточна, заключна частина дипломної роботи, що подають після списку використаної літератури. Цей розділ містить матеріал, який уточнює, підтверджує окремі моменти дослідження та не входить до основної частини (у разі великого обсягу чи форми подання інформації).

Додатки дипломної роботи можуть складатися з:

таблиць (додаток М);

схем;

діаграм;
рисуноків;
опитувань;
тестів;
планів занять;
анкетувань (додаток Н)
методик (додаток П) тощо.

Ця частина роботи не є обов'язковою, хоча бажано, щоб дипломний проєкт містив не менш від двох додатків, аби робота була повноцінною.

Технічне оформлення дипломної роботи

Згідно з вимогами атестаційної комісії, дипломну роботу оформлюють і подають на перевірку в роздрукованому вигляді. Обсяг дипломного проєкту має становити 80 – 90 сторінок.

Орієнтовний обсяг дипломної роботи:

титульний аркуш – 1 сторінка державною мовою;

зміст – 1–2 сторінки;

вступ – 3 – 5 сторінок;

основна частина:

1-й розділ – 15 – 25 сторінок, висновки до розділу – 1 сторінка;

2-й розділ – 25 – 30 сторінок, висновки до розділу – 1 сторінка;

3-й розділ – 25 – 30 сторінок, висновки до розділу – 1 сторінка;

висновки – 3 – 5 сторінок;

список використаної літератури – не менше ніж 80 назв.

Загальні технічні параметри (додаток Р):

Шрифт – Times New Roman;

розмір шрифту – 14;

інтервал між рядками – 1,5;

поля: верхнє – 2, нижнє – 2, лівє – 3, правє – 1,5;

нумерація сторінок: у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці; нумерацію починають зі "ЗМІСТУ"; на сторінках 1–2, які є титульними, нумерацію не проставляють.

Кожне положення обов'язково підкріплюють посиланнями на першоджерела із зазначенням сторінки. Відсутність посилань дозволяє кваліфікувати роботу як плагіат. Посилання в тексті роботи на джерела слід позначати порядковим номером у квадратних дужках щодо номера відповідного джерела у списку літератури, наприклад:

посилання на роботу одного автора: [10];

посилання на декілька робіт одного автора: [23 – 26];

посилання на конкретні сторінки роботи одного автора: [12, с. 9–11];

посилання на роботи декількох авторів: [8; 12; 54 – 58].

Список використаних джерел слід розташувати в алфавітному порядку авторів або назв праць, спочатку видання українською або російською мовами, потім іноземними мовами. Бібліографія має охоплювати різні часові й географічні діапазони, тобто включати як роботи попередніх років, так і широко презентувати сучасні роботи (див. додаток К).

У тексті основної частини заголовки структурних розділів: "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "ДОДАТКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ" – друкують великими літерами симетрично до набору без крапки в кінці, не підкреслюючи, шрифт – кг. 14.

Кожну наступу частини починають із нової сторінки.

Заголовки підрозділів друкують малими літерами (окрім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку розділу не допускають.

Заголовки пунктів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. У кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставлять крапку.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати двом інтервалам.

Не допускають розміщення назви розділу, підрозділу, а також пункту й підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено лише один рядок тексту.

Наприклад:

РОЗДІЛ 1
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

1.1 . Аналіз теоретичних положень ділового спілкування майбутніх фахівців економічного профілю

Уважають доцільним після назви розділу (перед назвою підрозділу) дати стислу характеристику наведеного далі матеріалу, коротко охарактеризувати основні моменти, яким присвячено цей розділ.

Наприклад:

РОЗДІЛ 2

ОБҐРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

У розділі визначено етапи формування культури ділового спілкування, компоненти у структурі культури ділового спілкування. Ґрунтовно проаналізовано особливості інтернет-спілкування, визначено форми ділового спілкування, визначено поняття "культура ділового спілкування майбутніх фахівців економічного профілю", охарактеризовано сутність поняття "формування культури ділового спілкування". Також побудовано модель системи формування культури ділового спілкування, визначено критерії й показники у структурі моделі системи формування культури ділового спілкування.

2.1. Теоретичні засади, структура та зміст формування культури ділового спілкування майбутніх фахівців економічного профілю

До загального обсягу роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають суцільній нумерації.

Презентовані в роботі додаткові матеріали (до них належать таблиці, схеми, графіки тощо) нумерують, відповідно до розділу (підрозділу) та його порядкового номера. До того ж обов'язково вказують назви кожної таблиці та рисунка, що відображають їхній зміст. Переважно, у таблицях подають цифровий матеріал (кількісні результати дослідження, вимірювальні шкали тощо). Спочатку подають нумерацію таблиці курсивом із вирівнюванням по правому краю. На наступному рядку по центру вказують назву таблиці жирним шрифтом. Далі розташовують власне таблицю з назвами стовпчиків та рядків.

Приклад оформлення таблиці:

Таблиця 2.4

Зміни рівнів сформованості вмінь та навичок в інтернет-спілкуванні студентів на початку та після проведення експерименту (у %)

№ п/п	Рівні сформованості вмінь та навичок в інтернет-спілкуванні	Констатувальний етап		Контрольний етап		Приріст	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
1	Високий	26,1	26,4	38,2	28,3	12,1	1,9
2	Середній	50,8	49,7	58,7	52,1	7,9	2,4
3	Низький	23,1	23,9	3,1	19,6	20,0	-4,3

У наведеному прикладі подано четверту таблицю другого розділу.

Іноді в таблицях наводять текстовий матеріал, який подають у вигляді узагальнення.

Приклад оформлення таблиці:

Таблиця 1.6

Невербальні засоби спілкування

Оптична			
Кінесика	Проксеміка	Графеміка	Зовнішній вигляд
- міміка; - постанти тіла; - жести; - хода;	- відстань між мовцями; - просторове розміщення співбесідників; - вплив території; - вплив орієнтацій	- почерк; - символіка скорочення;	- фізіогноміка; - одяг та його стиль; - прикраси; - зачіска

- контакт очима		- специфіка розміщення розділових знаків	
-----------------	--	--	--

У наведеному прикладі подано шосту таблицю першого розділу.

Рисунки оформлюють по-іншому. Спочатку подають рисунок (схему, графік, ілюстрацію), далі по центру вказують номер рисунка (наприклад, Рис. 1.1) і його назву.

Приклад оформлення рисунка:

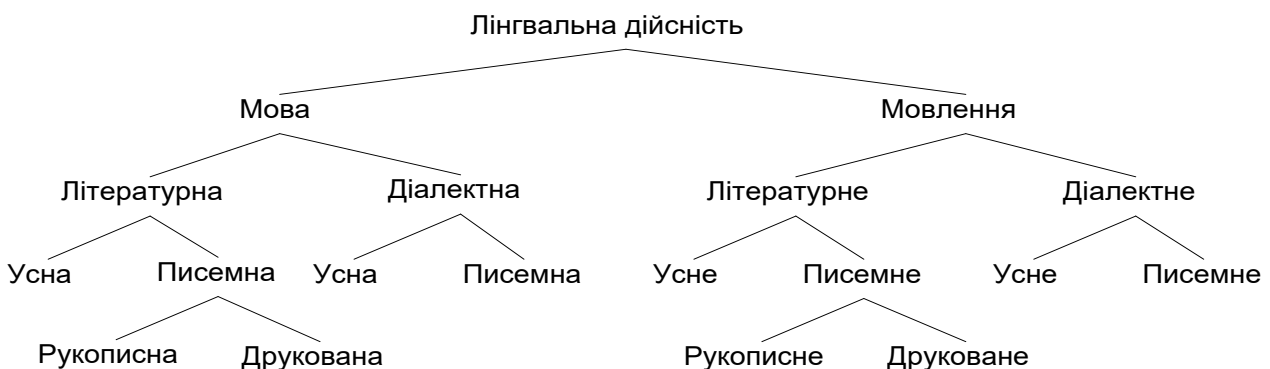

Рис. 1.1. Схема-модель лінгвальної дійсності за І. Коваликом

У дипломній роботі використовують *цитати*, коли необхідно проілюструвати основну ідею автора, підтвердити чи підсилити його висловлювання або розкрити ключові моменти поглядів дослідника, але слід зауважити, що цитатами не треба зловживати.

Цитату можна подавати у формі прямої мови чи вона може входити до складу речення, до того ж розділові знаки ставлять відповідно до пунктуаційних норм. Після цитати у квадратних дужках вказують номер літературного джерела, із якого вона взята, та номер сторінки, на якій вона знаходиться.

Приклади оформлення цитат:

1. А. Мудрик, аналізуючи проблему спілкування, рішуче стверджував, що "з погляду педагогіки виокремлення вільного спілкування як особливого виду діяльності може бути вельми доцільним" [25, с. 23].

2. "Ділове спілкування – процес установалення і розвитку контактів між людьми, який породжується потребами їх спільної діяльності. Змістом

ділового спілкування є обмін інформацією і досвідом, який передбачає досягнення певної мети та вирішення конкретної проблеми", – вважає І. Амінов [3, с. 156].

Додатки, що виносять за межі основного змісту, є продовженням дипломної роботи. Кожен додаток починається з нової сторінки. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь (єдиний додаток позначають як Додаток А). Додатки можуть бути розподілені на окремі розділи: Додаток А.1, Додаток А.2.

Приклад оформлення додатка:

Додаток А

Анкета визначення мотивів вибору професійної діяльності

(за Ільїним Є. П.)

Шановний студенте!

Прочитайте текст анкети й оцініть запропоновані у списку мотиви Вашої професійної діяльності. Під цифрою "1" те, – що є найбільш важливим для вас, "2" – менш важливим.

1. Можливість займатися улюбленими предметами.
2. Прагнення здобути вищу освіту.
3. Сімейні традиції.
4. Усвідомлення корисності своєї діяльності, важливості навчання й подальшої праці.
5. Інтерес до професійної діяльності.
6. Прагнення до професійної діяльності, бути завжди обізнаним у новинках.
7. Бажання передати свої знання, досвід, накопичені за час професійної діяльності.
8. Прагнення до самоствердження, підвищення свого статусу, престижу.
9. Прагнення до самовираження, творчої роботи.
10. Бажання перебувати в середовищі інтелектуалів, освічених людей.
11. Можливість займатися інтелектуальною працею.
12. Змусили обставини.

Оцінювання результатів і висновки

За ступенем важливості кожного мотиву, вираженого в балах, роблять висновок про те, наскільки виражений у студента професійний поклик (пп. 4 – 7, 9) і наскільки в нього виражені супутні та другорядні інтереси (пп. 1 – 3, 8, 10 – 12).

Додатки мають спільну нумерацію з рештою сторінок роботи. Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами у правому верхньому куті, крапки не ставлять.

Лінгвістичне оформлення дипломної роботи

Основною складовою частиною дипломної роботи є текст.

Текст – це сукупність речень, розташованих у певній послідовності й пов'язаних між собою за змістом, інтонацією, стилем, спрямованістю за допомогою різних мовних можливостей. Засобами граматичного зв'язку речень у тексті є: послідовність розташування речень; порядок слів у реченнях; інтонація.

Основними ознаками тексту є:

зв'язність – визначальна категорія тексту, основним показником якої є розвиток теми та формальні засоби (семантично близькі слова та фрази, граматичні та стилістичні одиниці тощо). Показниками зв'язності є: *лексичні* (синоніми, антоніми, пароніми, повтори), *морфологічні* (сполучники, сполучні слова, вказівні займенники, деякі прислівники, тощо), *синтаксичні* (порядок слів, порядок розташування частин), *стилістичні* (еліпс, градація, питальні речення тощо) одиниці;

цілісність забезпечено *змістовою* (єдність теми, змісту), *комунікативною* (мета спілкування), *структурною* та *формально-граматичною* (єдність мовленнєвих жанрів) цілісностями. Цілісність може бути смисловою, структурною (граматичною), комунікативною. *Смислова* цілісність тексту полягає у єдності його теми. *Структурну* (граматичну) цілісність забезпечують займенники, займенникові прислівники, дієслова одного часу тощо. *Комунікативна* цілісність тексту – це смислове та граматичне підпорядкування кожного наступного речення попередньому, від відомого до нового;

членованість – розподіл тексту на частини (теми, мікротеми). Будь-який текст можна комунікативно членувати на частини, із метою полегшення сприйняття інформації адресатом. Виділення абзаців – це спосіб привернути увагу, подати нову інформацію, зосередити увагу на важливості її в межах тексту;

логічна послідовність полягає в тісному логічному зв'язку всіх компонентів тексту; чіткому виявленні причинно-наслідкових зв'язків між повідомлюваними фактами в межах одного речення й усього тексту; логічному підкресленні черговості (водночас, спочатку, потім); мети (із цією метою, для цього, тому); результативності (отже, таким чином, у результаті, загалом); якоїсь констатації (наприклад, зокрема, як-то, а саме);

інформативність – це ступінь його смислової та змістовної новизни для читача, укладеної в темі й авторській концепції, системі авторських оцінок предмета думки. Кожен текст створено заради передавання інформації;

завершеність – ознака текстів, що передбачає їхню формальну та змістову закритість.

Дипломна робота має бути написана українською мовою грамотно, із дотриманням усіх норм наукового стилю літературної мови, добре вчитана, бездоганно оформлена. Обов'язковою вимогою до стилю писемної наукової мови є використання безособових або неозначено-особових речень, що передбачають викладення матеріалу від третьої особи, для того щоб зосередити увагу на змісті та логічній послідовності повідомлення, а не на об'єкті. Відносно рідко вживають форму першої й зовсім не використовують форму другої особи займенників. У тексті наукової роботи не має бути риторичних запитань, вигуків, конструкцій, притаманних розмовному стилю. Не допускають викладу матеріалу від першої особи: "Я зробив висновок", "Я думаю", "На мою думку", "Я можу із цим не погодитися".

Мовними особливостями тексту є такі засоби: використання термінів; слів, позбавлених емоційно-експресивних відтінків; уживання кліше (стійких словосполучень); уживання дієслів у формі інфінітива; віддієслівних іменників.

Прикладом таких висловів може бути: "дослідник вважає", "як зазначено", "у дослідженні наголошено на тому...", "привертає увагу той факт",

"було перевірено", "було запропоновано", "здійснений аналіз дозволив дійти таких висновків", "важливим було зазначити", "можна констатувати", "результати опитування дозволили зробити висновок", "результати засвідчили", "основні положення відображено", "слід зазначити", "варто зосередити увагу", "можна стверджувати", "у цьому дослідженні з'ясовано (зазначено)", "проведення експерименту передбачало", "на заняттях пропонувалося", "автором було проаналізовано" тощо.

Під час написання роботи потрібно об'єднати наявну інформацію у взаємопов'язаний текст. Для цього можна використовувати різні кліше, які є засобами зв'язку між реченнями. Наприклад, "отже", "таким чином", "інакше кажучи", "на думку автора", "загалом", "як відомо", "на підставі проаналізованого", "ураховуючи зазначене (сказане)", "з огляду на викладене", "як уже наголошувалося" тощо.

Для формулювання завдань дослідження потрібно використовувати дієслова в неозначеній формі, а саме:

з'ясувати;
розробити;
визначити;
охарактеризувати;
обґрунтувати;
дослідити;
проаналізувати;
простежити тощо.

Особливу увагу під час написання дипломної роботи слід звернути на лексичні значення слів. Наприклад:

Стосунки – взаємини – відношення – відносини

Слова "взаємини", "стосунки" вживають у значенні *зв'язок між людьми*. Неправомірно вживати в цьому значенні слова "взаємовідношення", "відношення".

Слово "відношення" вживають у значенні *взаємозв'язок між предметами, явищами, величинами; аспект, погляд*.

Відносини – це переважно суспільні зв'язки; зв'язки між країнами, організаціями тощо: *економічні, ринкові, політичні, суспільні, міжнародні, дипломатичні, сімейні, правові відносини*.

Задача – завдання

Неправильним є вживання слова "задача" в поданому прикладі: *Перед нами стоїть немало життєвих задач, які нам треба вирішити, щоб досягнути успіху.*

Слова "завдання" й "задача" хоча й спільнокореневі, але відрізняються лексичним значенням: *завдання* – це визначений наперед обсяг роботи, те, що хочуть здійснити; доручення; а *задача* – це сформульоване завдання, яке передбачає проведення обчислень за певними правилами (*математична задача*).

Наступний – такий

Слово "наступний" уживають у значенні: той, що з'являється слідом за чимось; найближчий у часі чи просторі. Залежно від контексту це слово має кілька значень: *дальший, подальший, другий*. Якщо йдеться про предмети або конкретні явища, здебільшого вживають прикметник "наступний": *наступний урок, наступного дня (тижня, місяця), наступна зупинка*.

Якщо йдеться про абстрактні явища, що відбувалися чи будуть відбуватися після якогось часу, події, частіше вживають прикметники "дальший", "подальший": *дальше життя, подальша доля, подальша робота*.

Слово "такий" уживають у разі подальшого переліку: *формами ділового спілкування є такі: бесіди, наради, переговори, виступи, конференції тощо*.

У лінгводидактиці до групи лексичних помилок зараховують недоліки мовлення, пов'язані з використанням слів, які не відповідають нормам літературної мови.

До типових лексичних вад тексту належать такі:

порушення лексичної сполучуваності слів, часто засноване на інтерференційних явищах: *Сучасний розвиток науки дозволяє прослідкувати (визначити) шляхи для розв'язання (вирішення) цієї проблеми;*

уживання слів, не властивих літературній українській мові (немотивовані діалектизми, полонізми, мадяризми, русизми), під впливом мов, що межують з українською, можуть уживати слова та вирази, не властиві

українській мові, калькуючи найчастіше іншомовне слово: *Треба приймати участь у різних міроприємствах (Треба взяти участь у різних заходах).*

Отже, текст дипломного дослідження потребує дотримання лексичних, граматичних, стилістичних, орфографічних, пунктуаційних норм української мови.

Захист і критерії оцінювання дипломної роботи

Виконану та оформлену дипломну роботу за певною навчальною дисципліною передають науковому керівнику для перевірки. Науковий керівник перевіряє роботу, пише відгук, що містить характеристику дослідження, де зазначено позитивні та негативні моменти, переваги, недоліки, наявність у студента навичок у роботі з літературними джерелами, значущість результатів виконаної роботи та висновок про допуск автора до захисту (див. додаток В).

Крім зазначеного відгука наукового керівника, обов'язковою умовою є надання зовнішньої рецензії (додаток С) іншим вищим навчальним закладом, а також довідки про впровадження результатів науково-практичного дослідження. У довідці зазначають можливість та необхідність у використанні матеріалів дипломної роботи для підвищення ефективності практичної діяльності. Документ надає організація чи установа, у якій студент проходив переддипломну практику. Довідку мають надавати на фірмовому бланку, вона має містити всі необхідні реквізити організації, печатку, підпис керівника із зазначенням його посади, наукового ступеня (за наявності), прізвища, ім'я та по батькові (додаток Т).

Обов'язковою вимогою є проходження нормоконтролю, що здійснюють, відповідно до графіка, затвердженого випусковою кафедрою. Під нормоконтролем розуміють процес перевірки дипломних проєктів на відповідність вимогам до випускних кваліфікаційних робіт.

Для здійснення перевірки на наявність плагіату текст дипломної роботи подають в електронному вигляді на випускову кафедру не пізніше ніж за три тижні до захисту.

Для цього два файли з роботою має бути подано на CD-диску. Назви файлів складаються із прізвища, ініціалів студента та року захисту. Файли надають у форматі Word 97-2003 (*.doc).

Наприклад:

Ващенко_П_Н_2017.doc;

Ващенко_П_Н_плагіат_2017.doc.

Перший файл має містити повний текст роботи. Другий – текст роботи, із якого видалені рисунки, таблиці та додатки.

Захист дипломної роботи – це офіційна процедура показу виконаного дослідницького проєкту на засіданні спеціальної комісії, із метою його визнання та оцінювання. До складу комісії входять викладачі навчальних дисциплін за профільними чи спорідненими спеціальностями, можуть входити методисти, викладачі, студенти інших спеціальностей.

Процедура захисту складається з таких компонентів: виступу студента, під час якого він може використовувати допоміжний матеріал, а саме: таблиці, схеми, графіки, презентації; відповіді на поставлені запитання; оголошення відгуку наукового керівника; оголошення рецензії на дипломну роботу; відповіді студента на запитання та зауваження, що містяться в рецензії; оцінювання поданого дипломного проєкту.

Дипломну роботу оцінюють з урахуванням якості її виконання, а також спроможності студента дати чіткі, конкретні відповіді на поставлені під час захисту запитання. Оцінювання дослідження відбувається в два етапи:

- 1) оцінювання наукового керівника та зовнішнього рецензента виконання роботи;
- 2) оцінювання комісією захисту роботи.

Остаточні результати оцінювання здійснюють за 100-бальною шкалою за системою ECTS, а потім переводять у чотирибальну національну систему: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

Якщо дипломну роботу було оцінено на "незадовільно", то за рішенням комісії студенту надають право доопрацювати власний проєкт й у встановлений термін здійснити повторний захист (таблиця).

Таблиця

Система оцінювання

Оцінка ECTS та її визначення	Кількість балів від 1 до 100	Оцінка за традиційною п'ятибальною системою	
A – відмінно	90 – 100	Відмінно	5
B – дуже добре	81 – 89	Добре	4

С – добре	71 – 80		
D – задовільно	61 – 70	Задовільно	3
Е – достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	51 – 60		
FX – незадовільно	25 – 50	Незадовільно	2
F – незадовільно (потрібна додаткова робота)	0 – 24		

Примітка:

FX означає "незадовільно" – потрібно виконати додаткову роботу, щоб досягти позитивного результату.

F означає "незадовільно" – необхідна значна подальша робота; із такою оцінкою студента відраховують після незадовільної відповіді на комісії.

Рекомендована література

1. Артюх С. Основи наукових досліджень : [підручник] / С. Артюх. – Харків : УІПА, 2006. – 277 с.

2. Афанасьєв А. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / А. Афанасьєв. – Харків : ХНЕУ, 2005. – 96 с.

3. Білоусова Т. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. Білоусова. – Кам'янець-Подільський : КПДУ, 2004. – 120 с.

4. Габович А. Основи наукових досліджень : підручник для студ. вищ. навч. закл., які навч. за напрямом "Інформаційна безпека" / А. Габович ; за ред. В. О. Хорошко. – Київ : ДУІКТ, 2006. – 174 с.

5. Грищенко І. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / І. Грищенко. – Київ : Вид-во КНТЕУ, 2001. – 185 с.

6. Ковальчук В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. Ковальчук, Л. Моїсеєв ; під наук. ред. В. О. Дроздова. – Київ : ВД "Професіонал", 2005. – 238 с.

7. Крушельницька О. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / О. Крушельницька. – Київ : Кондор, 2003. – 189 с.

8. Левківський М. В. Історія педагогіки : підручник / М. В. Левківський. – 2-ге вид., доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2006. – 376 с.

9. Методичні рекомендації до підготовки і захисту магістерської роботи для слухачів магістратури галузі знань "Державне управління" за спеціальністю "Публічне адміністрування" всіх форм навчання / уклад. Н. Л. Гавкалова, Л. Ю. Гордієнко, Є. П. Кожанова. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. – 71 с.

10. Микитюк О. Наукові дослідження : навч.-метод. посіб. / О. Микитюк, В. Соловйов, С. Васильєва ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. – Харків : Скорпіон, 2003. – 77 с.

11. Пономаренко Л. А. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня : методичні поради / автор-упоряд. Л. А. Пономаренко. – Київ : Ред. "Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України", 1999. – 80 с.

12. П'ятницька-Позднякова І. Основи наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / І. П'ятницька-Позднякова. – Київ : Центр учбової літератури, 2003. – 115 с.

13. Башкір О. І. Курсова робота : метод. рек. / О. І. Башкір ; за заг. ред. С. Т. Золотухіної. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2013. – 51 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://drive.google.com/file/d/0B0x0Q9ITD_bdYWI1V3ICMFpEaTg/view?pli=1.

14. Вимоги до документів (правові, логічні, технічні, лінгвістичні) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://allrefs.net/c1/4ayb8/p16>.

15. Вимоги до змісту та обсягу курсової роботи Г. С. Сковороди, 2013. – 51 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://drive.google.com/file/d/0B0x0Q9ITD_bdYWI1V3ICMFpEaTg/view?pli=1 <http://infino.com.ua/vimogi-do-zmistu-ta-obsyagu-kursovoyi-roboti-2015>.

16. Державна національна програма "Освіта" ("Україна XXI століття"). – Київ, 1994. – С. 15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>.

17. Касьян В. І. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання – [Електронний ресурс] / В. І. Касьян. – Режим доступу : <http://westudents.com.ua/glavy/94720-49-emprichniy-ta-teoretichniy-rvn-pznannya.htm>.

18. Методи науково-педагогічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/magistr/classes_stud/українська/1%20курс/Педагогіка%20і%20мистецтво%20викладання/02%20Методи%20науково-педагогічних%20досліджень.htm.

19. Методологія і організація наукових досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1580011960999/dokumentoznavstvo/navchalni_naukovi_roboti_kursova_robota.

20. Правила оформлення курсових робіт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukped.com/skarbnichka/474.html>, <http://www.pngrt.net/>

index.php?option=com_content&view=article&id=119:2010-01-12-08-32-13&catid=1:2009-10-07-07-53-04&Itemid=6.

Додатки

Додаток А

Зразок заяви про затвердження теми дипломної роботи

Завідувачу кафедри педагогіки,
іноземної філології та перекладу
Харківського національного економічного
університету імені Семена Кузнеця
докт. пед. наук, професору Боровій Т. А.
студента (-ки) другого курсу магістратури
денної (заочної) форми навчання
Павлюк Лідії Петрівни

Заява

Прошу затвердити тему моєї дипломної роботи _____
і призначити науковим керівником (указати посаду, науковий ступінь, учене
звання, прізвище, ім'я та по батькові керівника).

Дата

Підпис

Приклад оформлення завдання на дипломну роботу

Форма № Н-9.01

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Факультет Міжнародних відносин і журналістики
Кафедра Педагогіки, іноземної філології та перекладу
Освітній ступінь Магістр
Спеціальність 011 "Освітні, педагогічні науки"
Освітня програма "Педагогіка та адміністрування освіти"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри педагогіки, іноземної
філології та перекладу

_____ докт. пед. наук, проф. Борова Т. А.

"__" _____ 202__ року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Губенко Марії Олександрівні

- 1. Тема роботи:** "Організація забезпечення атестації дошкільного навчального закладу"
Керівник роботи: Будянська Вікторія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, викладач, затверджені наказом ректора № _____ від "___" _____ 202__ року
- 2. Строк подання студентом роботи:** _____ 202__ року
- 3. Вихідні дані до роботи:** нормативно-правові та законодавчі акти України, періодичні видання, науково-методичні розробки вітчизняних та зарубіжних авторів
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):**
Розділ 1: _____
Розділ 2: _____
Розділ 3: _____
- 5. Перелік графічного матеріалу:**
Плакат 1: _____
Плакат 2: _____
Плакат 3: _____
Плакат 4: _____
Плакат 5: _____

6. Консультанти розділів дипломної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання: "   "   202 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назви етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення плану дипломної роботи, ознайомлення з літературними джерелами за темою		
2	Написання теоретичної частини дипломної роботи		
3	Написання аналітичної частини дипломної роботи		
4	Написання третьої частини дипломної роботи		
5	Перевірка чернетки дипломної роботи та внесення змін до неї керівником		
6	Перевірка якості дипломної роботи у системі "Антиплагіат"		
7	Оформлення дипломної роботи		
8	Подання голові державної екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи		

Студент (-ка) _____ Губенко М. О.
(підпис)

Керівник роботи _____ Будянська В. А.
(підпис)

Зразок оформлення відгуку на виконану дипломну роботу

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Відгук на дипломну роботу

Кафедра педагогіки, іноземної педагогіки та перекладу

Студента(-ки), прізвище, ім'я, по батькові

Група _____

На тему _____

Науковий керівник, прізвище, ім'я, по батькові, вчене звання, посада

1. Актуальність та значущість дослідження

2. Коротка характеристика структури роботи

3. Переваги роботи (самостійність дослідження, рівень теоретичної підготовки, оригінальні висновки тощо)

4. Недоліки роботи (зміст, структура, оформлення)

5. Аналіз висновків, поданих у роботі (чи мають вони практичну значущість і можуть бути використані в навчальному процесі)

Результат рецензування (є допуск до захисту чи ні)

Оцінка _____

Керівник, прізвище, ім'я, по батькові, вчене звання, посада

Підпис

(прізвище, ініціали)

Дата

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І ЖУРНАЛІСТИКИ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

МАГІСТР

(освітній ступінь)

на тему: "Використання інформаційно-комунікативних технологій
в закладі вищої освіти"

Виконала: студент(-ка) 2 року навчання,
групи 8.07.073.090.20.1
спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки"
освітньої програми
"Педагогіка та адміністрування освіти"
Небеснюк Валентина Вікторівна
Керівник: канд.пед.наук, доцент
Будянська Вікторія Анатоліївна
Рецензент: доцент кафедри
соціально-гуманітарних наук ХНУВС
Мариківська Галина Анатоліївна

Харків – 2021 рік

**Приклад оформлення подання екзаменаційної комісії
щодо захисту дипломної роботи**

Форма № Н-9.0

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Направляється студентка Шевченко Т. О. до захисту дипломної роботи

за спеціальністю " _____ "
на тему: "Організація забезпечення атестації дошкільного навчального закладу"

Дипломна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____ Птащенко О. В.
(підпис)

Довідка про успішність

Шевченко Тетяна Олександрівна за період навчання на факультеті міжнародних відносин і журналістики із 20____ року до 20____ року повністю виконала навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно ____%, добре ____%, задовільно ____%;
шкалою ECTS: A ____%; B ____%; C ____%; D ____%; E ____%.

Секретар факультету _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної роботи

Студентка Шевченко Т. О. виконала дипломну роботу в повному обсязі, відповідно до виданого завдання та в задані терміни, згідно з календарним планом. Зміст роботи, загалом, відповідає обраній темі. Стиль та мова викладення дипломної роботи зрозумілі. У процесі написання було використано ПЕОТ та ІКТ. За результатами дослідження було опубліковано наукову статтю у фаховому збірнику наукових праць. Магістерську дипломну роботу рекомендовано до захисту в ЕК.

Керівник роботи _____ Будянська В. А.
" ____ " _____ 2021 року

Висновок кафедри про дипломну роботу

Дипломна робота розглянута. Студентку Шевченко Т. О. допущено до захисту цієї роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри "педагогіки, іноземної філології та перекладу"

_____ докт. пед. наук, професор Борова Т. А.
(підпис)

" ____ " _____ 2021 року

Зразок оформлення реферату

РЕФЕРАТ

Дипломна робота містить 115 сторінок, 12 таблиць, 7 рисунків, список літератури з 82 найменувань, 3 додатки.

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Об'єктом дослідження є процес управління формуванням інноваційного середовища у закладі загальної середньої освіти.

Предметом дослідження є теорія, зміст і технологія моделі управління формуванням інноваційного середовища у закладі загальної середньої освіти.

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні й упровадженні в педагогічну практику моделі та технології управління формуванням інноваційного середовища у закладі загальної середньої освіти.

Завданнями роботи є: розкрити теоретичні засади управління формуванням інноваційного середовища у закладі загальної середньої освіти; обґрунтувати значення програмно-цільового підходу до управління розвитком інноваційного середовища у закладі загальної середньої освіти; визначити особливості формування інноваційного середовища у закладі загальної середньої освіти; розробити модель управління формуванням інноваційного середовища у закладі загальної середньої освіти, зміст та технологію її реалізації.

У ході дослідження розроблено кваліметричну модель управління формуванням інноваційного середовища у закладі загальної середньої освіти.

Одержані результати можуть бути використані в управлінській діяльності керівника закладу загальної середньої освіти.

Рік виконання дипломної роботи – 2021.

Рік захисту роботи – 2021.

Приклад оформлення змісту дипломної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ	10
1.1. Інформатизація освітніх закладів.....	10
1.2. Можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні освітнім закладом.....	20
1.3. Функції інформаційних систем в управлінні закладом загальної середньої освіти.....	21
Висновки до розділу 1.....	35
РОЗДІЛ 2. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ХЗОШ № 154.....	36
2.1. Оцінювання рівня інформатизації освітнього закладу.....	36
2.2. Розроблення моделі управління закладом з використанням інформаційно-комунікаційних технологій	47
Висновки до розділу 2.....	59
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА.....	60
3.1. Критерії, показники, рівні сформованості	60
3.2. Організація та аналіз експериментальної роботи.....	71
3.3. Соціально-психологічний аспект міжособистісних взаємин суб'єктів освітньої діяльності.....	80
Висновки до розділу 3.....	87
ВИСНОВКИ	788
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	93

Зразок оформлення стислого апарату дослідження (вступу)**ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КУЛЬТУРИ СТАРШОКЛАСНИКІВ
У ПРОФОРІЄНТАЦІЙНИХ ЦЕНТРАХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

Євроінтеграційні процеси, які відбуваються в Україні, загострили основні питання навчання та виховання високоосвічених культурних громадян, які здатні до ефективної комунікативної взаємодії. Необхідність у посиленні мовної підготовки учнів та студентів неодноразово підкреслювалася в низці нормативно-правових актів, зокрема в законах України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", а також "Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року" тощо. У цих документах наголошено, що актуальною потребою сьогодення є "забезпечення розвитку та функціонування української мови як державної, задоволення мовно-освітніх потреб національних меншин, створення умов для вивчення іноземних мов" [24]. Відповідно, мовна підготовка сучасного випускника передбачає вільне володіння ним усною та писемною мовою, уміння здійснювати різні види мовленнєвої діяльності, зрозуміло й адекватно виражати свої думки.

На актуальність порушеної проблеми вказує також значна кількість проведених досліджень. Зокрема, ученими висвітлено такі аспекти суголосної проблематики: загальнотеоретичні основи здійснення мовленнєвого процесу (С. Вербещук, О. Гойхман, І. Зимня та інші), диференційні ознаки мови й мовлення (М. Вашуленко, О. Крсек, Л. Федоренко, Р. Чечет та інші); одиниці, види мовленнєвої діяльності, етапи її здійснення (В. Глухов, О. Леонт'єв, В. Ковшиков, Л. Щерба та інші); структура, зміст, якісні ознаки мовленнєвої культури (Н. Дика, В. Пасинок, Т. Плещенко, Н. Федотова та інші), сутність мовленнєвого середовища та його роль у формуванні мовленнєвої культури особистості (А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, А. Левчук та інші).

Науковці підкреслюють, що основи мовленнєвої культури особистості закладають у середній школі, де на різних етапах навчання є свої особливості організації процесу формування цього виду культури.

Незважаючи на значні зусилля науковців у сфері теоретичного та методичного забезпечення процесу формування мовленнєвої культури особистості в навчальних закладах і постійну реалізацію вчителями-мовниками

науково обґрунтованих методик навчання мови в середніх школах, треба визнати, що значна частина випускників не лише шкіл, а й ЗВО не володіє мовленнєвою культурою, зокрема не має достатнього словникового запасу, не вміє чітко й граматично правильно висловлювати думки, не спроможна виразити мовлення стилістичними й риторичними фігурами. Це зумовлює нагальну потребу в удосконаленні системи мовної підготовки в різних типах навчальних закладів, пошуках дієвих педагогічних шляхів і засобів її розвитку.

Об'єкт дослідження – це процес формування мовленнєвої культури старшокласників у профорієнтаційних центрах вищих навчальних закладів.

Предмет дослідження – це педагогічні умови формування мовленнєвої культури старшокласників у профорієнтаційних центрах вищих навчальних закладів.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні й експериментальній перевірці педагогічних умов формування мовленнєвої культури старшокласників у профорієнтаційних центрах вищих навчальних закладів.

Для досягнення зазначеної мети визначено такі завдання дослідження:

1. На підставі аналізу наукової літератури розкрити теоретико-методологічні засади реалізації процесу формування мовленнєвої культури особистості.
2. Визначити поняттєво-термінологічне поле дослідження.
3. Проаналізувати структуру та зміст мовленнєвої культури учнів старшої школи.
4. Теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови формування мовленнєвої культури старшокласників у профорієнтаційних центрах закладів вищої освіти.

У процесі написання роботи було використано такі методи дослідження: аналіз методичної літератури з досліджуваного питання, а також матеріалів педагогіки та психології; лінгвістичний аналіз курсу української мови в освітніх закладах із метою визначити використання наочності на різних етапах вивчення мовного матеріалу; з'ясування впливу виражальної наочності на освітній процес.

Структура дипломної роботи складається зі вступу, основної частини, загальних висновків, списку використаних джерел. Основний зміст роботи викладено на 85 сторінках. Список використаних джерел містить 80 назв та 7 посилань на інтернет-джерела.

ЗРАЗОК
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
з урахуванням ДСТУ 7.1:2006

Таблиця К1

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Один автор	Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій / О. О. Бичківський. – Запоріжжя : ЗНУ, 2015. – 82 с. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. / О. В. Дробот. – Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	Аванесова Н. Е. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія / Н. Е. Аванесова, О. В. Марченко. – Харків : Щедра садиба плюс, 2015. – 196 с. Гура О. І. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. / О. І. Гура , Т. Є. Гура. – 2-ге вид., доп. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 212 с.
Три автори	Аніловська Г. Я. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. – Г. Я. Аніловська, Н. С. Марушко , Т. М. Стоколоса. – Львів : Магнолія 2006, 2015. – 312 с. Кузнецов М. А. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія / М. А. Кузнецов , К. І. Фоменко , О. І. Кузнецов . – Харків : ХНПУ, 2015. – 338 с.
Чотири і більше авторів	Беліков К. І. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : за станом на 10 жовтня 2016 року / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. – Київ : ЦУЛ, 2016. – 528 с. Менеджмент : навч. посіб. / Д. Т. Бікулов, А. С. Чкан , О. М. Олійник та ін. – Запоріжжя : ЗНУ, 2017. – 360 с. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. – Запоріжжя : ЗНУ, 2015. – 88 с.
Автор(и) та редактор(и) / упорядники	Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. – Запоріжжя : ЗНУ, 2015. – 362 с. Бутко М. П. Економічна психологія : навч. посіб. / М. П. Бутко , А. П. Неживенко , Т. В. Пепа ; за ред. М. П. Бутко. – Київ : ЦУЛ, 2016. – 232 с.
Без автора	Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5–6 жовтня 2017 року – Запоріжжя : ЗНУ, 2017. – 216 с. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. праць / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. – Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. – 306 с.

Продовження додатка К

1	2
Багатотомні видання	<p>Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. – Київ : САМ, 2016. – Т. 17. – 712 с.</p> <p>Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. – Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2015. – Т. 1. – 306 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. / О. Г. Бондар. – Київ, 2005. – 20 с.</p> <p>Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. / Н. Г. Гнатенко. – Київ, 2017. – 20 с.</p> <p>Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. / О. О. Кулініч. – Маріуполь, 2015. – 20 с.</p>
Дисертації	<p>Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII – початок XX ст.): дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / О. С. Авдєєва. – Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. – 301 с.</p> <p>Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. / С. А. Левчук – Запоріжжя, 2002. – 150 с.</p> <p>Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. / О. М. Вініченко. – Дніпро, 2017. – 424 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>Конституція України : офіц. текст. – Київ : КМ, 2013. – 96 с.</p> <p>Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. // Голос України. – 2017. – № 178–179. – С. 10–22.</p> <p>Повітряний кодекс України : Закон України № 3393-VI від 19.05.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48–49. – Ст. 536.</p> <p>Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. Дата оновлення: 28.09.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.</p>
Архівні документи	<p>Лист Голови Співки "Чорнобиль" Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 року ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p>

1	2
Патенти	<p>Люмінісцентний матеріал : патент 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. – 4 с.</p> <p>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : патент 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). – 120 с.</p>
Препринти	<p>Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. М. І. Панасюк, А. Д. Скорбун, Б. М. Сплошной. – Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. – 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / Б. А. Шиляев, В. Н. Воеводин. – ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. – Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. – 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьк. физ.-техн. ин-т"; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<p>ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. – Київ, 2010. – 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2006. – 181 с.</p> <p>ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. – 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / И. П. Горницкая – Донец. ботан. сад НАН Украины. – Донецк : Лебедь, 2005. – 228 с.</p> <p>Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. – Харків, 1996. – 64 с.</p> <p>Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін. ; Львів. іст. музей. – Львів : Новий час, 2003. – 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала. – Запоріжжя : ЗНУ, 2017. – 60 с.</p> <p>Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 356 с.</p>

1	2
Частина видання книги	<p>Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. Михайло Баймуратов: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. – Київ – 2009. – С. 477–493.</p> <p>Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцять лет с экологическим правом : избранные труды / А. П. Гетьман . – Харьков, 2013. – С. 205–212.</p>
Частина матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<p>Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз / М. Антонович // Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовтня 2016 року – Київ, 2017. – С. 133–136.</p> <p>Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квітня 2014 року) / І. І. Анциперова. – Запоріжжя, 2014. – С. 134–137.</p>
Частина довідкового видання	<p>Кучеренко І. М. Право державної власності. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. – С. 673.</p> <p>Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. Адміністративне право України : словник термінів / Ю. В. Пирожкова ; за ред. Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. – Київ, 2014. – С. 54–55.</p> <p>Сірий М. І. Судова влада. Юридична енциклопедія / М. І. Сірий. – Київ, 2003. – Т. 5. – С. 699.</p>
Частина періодичного видання (журналу, газети)	<p>Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії / О. О. Кулініч // Часопис Київського університету права. – 2007. – № 4. – С. 88–92.</p> <p>Коломоєць Т. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття / Т. Коломоєць , В. Колпаков // Право України. – 2017. – № 5. – С. 71–79.</p> <p>Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи / Л. Коваль. // Урядовий кур'єр. – 2017. – 1 листоп. (№ 205). – С. 5.</p>
Електронні ресурси	<p>Влада очима історії : фотовиставка. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757&.</p> <p>Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України / А. А. Шарая // Юридичний науковий електронний журнал. – 2017. – № 5. – С. 115–118. – Режим доступу : http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>Яцків Я. С. Трансформація наукової системи України протягом 90-их років ХХ століття: період переходу до ринку / Я. С.Яцків , Б. А.Маліцький , С. Г.Бублик // Наука та інновації. – 2016. – Т. 12. – № 6. – С. 6–14. – Режим доступу : https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>

Зразок оформлення анотації

АНОТАЦІЯ

Дипломну роботу присвячено проблемі формування культури ділового спілкування майбутніх фахівців економічного профілю. З'ясовано стан розроблення феномена спілкування й ділового спілкування як категорії сучасної науки. Розроблено та експериментально перевірено модель системи формування культури ділового спілкування майбутніх фахівців економічного профілю.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що їх може бути застосовано для вдосконалення програм підготовки до професійного спілкування майбутніх фахівців економічного профілю. Форми, методи, засоби навчання може бути використано викладачами з метою формування й розвитку компонентів культури ділового спілкування.

Ключові слова: спілкування, ділове спілкування, культура ділового спілкування, майбутній фахівець економічного профілю, модель системи формування культури ділового спілкування.

SUMMARY

The thesis is devoted to the problem of forming the culture of business communication of future specialists in economics. The condition of the development of the communication and business communication phenomenon as a category of modern science has been studied. The model of forming the culture of business communication of specialists in economics has been developed and tested.

The practical significance of the research findings is that they can be applied to the improvement of the training programs of professional communication of future specialists in economics. The forms, methods, learning tools can be used by lecturers to form the components of culture and develop business communication.

Keywords: communication, business communication, the culture of business communication, future specialists of economic specialization, a model of the system of forming the culture of business communication.

Зразок оформлення таблиці

Таблиця М.1

Визначення педагогічного та лінгвістичного контентів категорії спілкування

Автор/джерело	Визначення сутності спілкування
М. Березовін	Спілкування – багатоплановий процес організації, установлення і розвитку комунікації, взаєморозуміння та взаємодії між педагогами й учнями, що породжено цілями та змістом їхньої спільної діяльності [12]
М. Каган	Педагогічне спілкування – це система обмеженої соціально-психологічної взаємодії педагога та учнів, змістом якої є обмін інформацією, надання виховного впливу, організація взаємин за допомогою комунікативних засобів. Педагог є ініціатором цього процесу, його організатором і керівником [23, с. 36]
В. Кан-Калик	Педагогічне спілкування – цілісна система соціально-психологічної взаємодії педагога та вихованців, що містить обмін інформацією, виховні впливи й організацію взаємовідносин за допомогою комунікативних засобів [26, с. 58]
Є. Верещагін, В. Костомаров	Спілкування – це процес встановлення і підтримки цілеспрямованого, прямого або опосередкованого контакту між людьми за допомогою мови [5, с. 123]
Ю. Рождественський	Спілкуванням є передача деякої інформації, навмисно або ж мимоволі посланою відправником і сприйманою одержувачем [38, с. 33]
В. Колесов	Спілкування – це мовно-мисленнева діяльність, здійснювана з метою взаємодії [75, с. 94]
Лінгвістичний словник	Спілкування – це обмін думками, відомостями, ідеями тощо – специфічна форма взаємодії людей у процесі їхньої пізнавально-трудова діяльності [21, с. 43]
О. Корніяка	Педагогічне спілкування є засобом вирішення власних навчальних або виховних завдань, ініціатором, організатором і головною керівною ланкою якого є вчитель [19, с. 132]
О. Леонтьєв	Професійне спілкування вчителя з учнями на уроці й поза ним (у процесі навчання і виховання) має певні педагогічні функції та спрямоване (якщо воно повноцінне й оптимальне) на створення сприятливого психологічного клімату, а також на іншого роду психологічну оптимізацію навчальної діяльності та взаємин між педагогом і учнем усередині учнівського колективу [28, с. 37]

Зразок оформлення анкети

Анкета для дослідження вмінь та навичок студентів в інтернет-спілкуванні у формуванні культури ділового спілкування

Шановний студенте!

Використання інтернет-спілкування є одним із засобів формування сучасної культури ділового спілкування. Успішне вирішення завдань, які постають перед майбутніми фахівцями економічного профілю, значною мірою залежить від уміння використовувати мережу "Інтернет" як засіб спілкування. Для вивчення сформованих умінь та навичок в інтернет-спілкуванні необхідна Ваша участь. Відповідайте "так" або "ні" на запитання.

Заклад вищої освіти _____

Курс, група _____

Дата _____

Твердження	Так	Ні
1	2	3
1. Я вмію опановувати засоби мережі "Інтернет" для спілкування		
2. Я вмію використовувати нові засоби інтернет-спілкування		
3. Я вмію використовувати можливості програми <i>Microsoft Word</i> або інші програмні засоби опрацювання текстів		
4. Я вмію використовувати пошукові системи мережі "Інтернет"		
5. Я вмію спілкуватися з друзями та знайомими за допомогою месенджерів Skype, ICQ		
6. Я вмію спілкуватися з друзями та знайомими за допомогою електронної пошти		
7. Я можу розібратися з використанням технічних інструкцій у мережі "Інтернет"		
8. Я підтримую співробітництво в навчанні ділового спілкування засобами мережі "Інтернет"		
9. Я готовий навчитися використовувати нові засоби спілкування в мережі "Інтернет"		
10. Я ефективно використовую власний робочий час у процесі інтернет-спілкування		
11. Я добре організований під час інтернет-спілкування		
12. Мені не завжди обов'язкова особиста зустріч із людиною, достатньо емейл-листування або інтернет-спілкування		
13. Мене нелегко роздратувати під час інтернет-спілкування		
14. Я вмію спілкуватися з новими друзями, знайомими, майбутніми діловими партнерами за допомогою інтернет-спілкування		

Закінчення додатка Н

1	2	3
15. Мені не соромно визнати, що я не маю певних знань з інтернет-спілкування та іноді припускаюся помилок в етикеті такого спілкування		
16. Чи знаєте Ви про популярні засоби інтернет-спілкування?		
17. Чи вважаєте Ви, що інтернет-спілкування сприяє формуванню культури ділового спілкування?		
18. Чи берете Ви участь у наукових студентських конференціях у мережі "Інтернет"?		
19. Чи оформлено в університеті наочне приладдя, стенди щодо засобів ділового інтернет-спілкування?		
20. Чи знаєте Ви, як підвищити рівень своєї культури ділового спілкування?		

Ваші пропозиції щодо формування культури ділового спілкування майбутніх фахівців економічного профілю.

Я вважаю, що необхідно ...

Щиро дякуємо Вам за участь у дослідженні!

Відповіді оцінюють так: за кожне "так" – 1 бал, "ні" – 0 балів.

20 – 25 балів – високий рівень;

15 – 19 балів – середній рівень;

5 – 14 балів – низький рівень.

Методика виявлення "Комунікативних і організаторських схильностей" ("КОС-2")

Інструкція до тесту

Методика з визначення комунікативних і організаторських схильностей містить 40 питань. На кожне питання слід відповісти "так" або "ні". Якщо вам важко у виборі відповіді, необхідно обрати відповідну альтернативу (+) або (-). Час на виконання методики 10–15 хвилин.

Тестовий матеріал

1. Чи є у вас прагнення до вивчення людей і встановленню знайомств з різними людьми?
2. Чи подобається вам займатися громадською роботою?
3. Чи довго вас турбує почуття образи, завданої вам ким-небудь з ваших товаришів?
4. Чи завжди вам важко орієнтуватися в критичній ситуації?
5. Чи багато у вас друзів, з якими ви постійно спілкуєтеся?
6. Чи часто вам вдається схилити більшість своїх товаришів до прийняття ними вашої думки?
7. Чи справді вам приємніше й простіше проводити час за книгами або за будь-яким іншим заняттям, ніж з людьми?
8. Якщо виникли деякі перешкоди у здійсненні ваших намірів, чи легко вам відмовитися від своїх намірів?
9. Чи легко ви встановлюєте контакти з людьми, які старші за вас віком?
10. Чи подобається вам придумувати або організовувати зі своїми товаришами різні ігри та розваги?
11. Чи важко вам входити в нові для вас компанії (колективи)?
12. Чи часто ви відкладаєте на інші дні справи, які потрібно було виконати сьогодні?
13. Чи легко вам вдається встановлювати контакти та спілкуватися з незнайомими людьми?
14. Чи прагнете ви домогтися того, щоб ваші товариші діяли відповідно до вашої думки?
15. Чи важко ви освоюєтеся в новому колективі?
16. Чи справді у вас не буває конфліктів з товаришами через невиконання ними своїх обіцянок, зобов'язань, обов'язків?

17. Чи прагнете ви в разі нагоди познайомитися й поговорити з новою людиною?
18. Чи часто під час вирішення важливих справ ви берете ініціативу на себе?
19. Чи дратують вас люди, які оточують вас, і чи хочеться вам побути на самоті?
20. Чи правда, що ви погано орієнтуєтесь в незнайомій для вас обстановці?
21. Чи подобається вам постійно бути серед людей?
22. Чи виникає у вас роздратування, якщо вам не вдається закінчити розпочату справу?
23. Чи відчуваєте ви труднощі, якщо доводиться проявити ініціативу, щоб познайомитися з новою людиною?
24. Чи правда, що ви втомлюєтесь від частого спілкування з товаришами?
25. Чи подобається вам брати участь у колективних іграх?
26. Чи часто ви проявляєте ініціативу під час вирішення питань, які зачіпають інтереси ваших товаришів?
27. Чи правда, що ви відчуваєте себе невпевнено серед незнайомих людей?
28. Чи справді ви рідко прагнете довести свою правоту?
29. Чи вважаєте ви, що вам не становить особливих труднощів внести поживлення в малознайому групу?
30. Чи берете ви участь у громадській роботі в школі (ЗВО)?
31. Чи прагнете ви обмежити коло своїх знайомих?
32. Чи справді ви не прагнете відстоювати свою думку або рішення, якщо воно не відразу було прийнято товаришами?
33. Чи відчуваєте ви себе невимушено, потрапивши в незнайомий колектив?
34. Чи охоче ви приступаєте до організації різних заходів для своїх товаришів?
35. Чи правда, що ви не відчуваєте себе досить упевненим і спокійним, коли доводиться говорити що-небудь великій групі людей?
36. Чи часто ви спізнюєтесь на ділові зустрічі, побачення?

37. Чи справді у вас багато друзів?
38. Чи часто ви опиняєтесь в центрі уваги своїх товаришів?
39. Чи часто ви тривожитесь і відчуваєте незручність у процесі спілкування з малознайомими людьми?
40. Чи правда, що ви не дуже впевнено відчуваєте себе в оточенні великої групи своїх товаришів?

Ключ до тесту

Відповіді

Комунікативні схильності:

(+) так: 1, 5, 9, 13, 17, 21, 25, 29, 33, 37;

(-) ні: 3, 7, 11, 15, 19, 23, 27, 31, 35, 39.

Організаторські схильності:

(+) так: 2, 6, 10, 14, 18, 22, 26, 30, 34, 38;

(-) ні: 4, 8, 12, 16, 20, 24, 28, 32, 36, 40.

Оброблення результатів тесту.

Визначаються рівні комунікативних і організаторських схильностей залежно від набраних балів за цими параметрами. Максимальна кількість балів окремо за кожним параметром – 20. Підраховують бали окремо за комунікативними й окремо за організаторськими схильностями за допомогою ключа для оброблення даних "КОС-2".

За кожну відповідь "так" або "ні" для висловлювань, які збігаються з зазначеними в ключі окремо за відповідними схильностями, приписується один бал. Експериментально встановлено п'ять рівнів комунікативних і організаторських схильностей. Зразковий розподіл балів за цими рівнями показано далі.

Рівні комунікативних і організаторських схильностей

Сума балів	1 – 4	5 – 8	9 – 12	13 – 16	17 – 20
Рівень	Дуже низький	Низький	Середній	Високий	Вищий

Респонденти, які отримали оцінку 1 – 4 бали, характеризуються низьким рівнем прояву комунікативних і організаторських схильностей. Ті, хто набрав 5 – 8 балів, мають комунікативні та організаторські схильності на рівні нижче

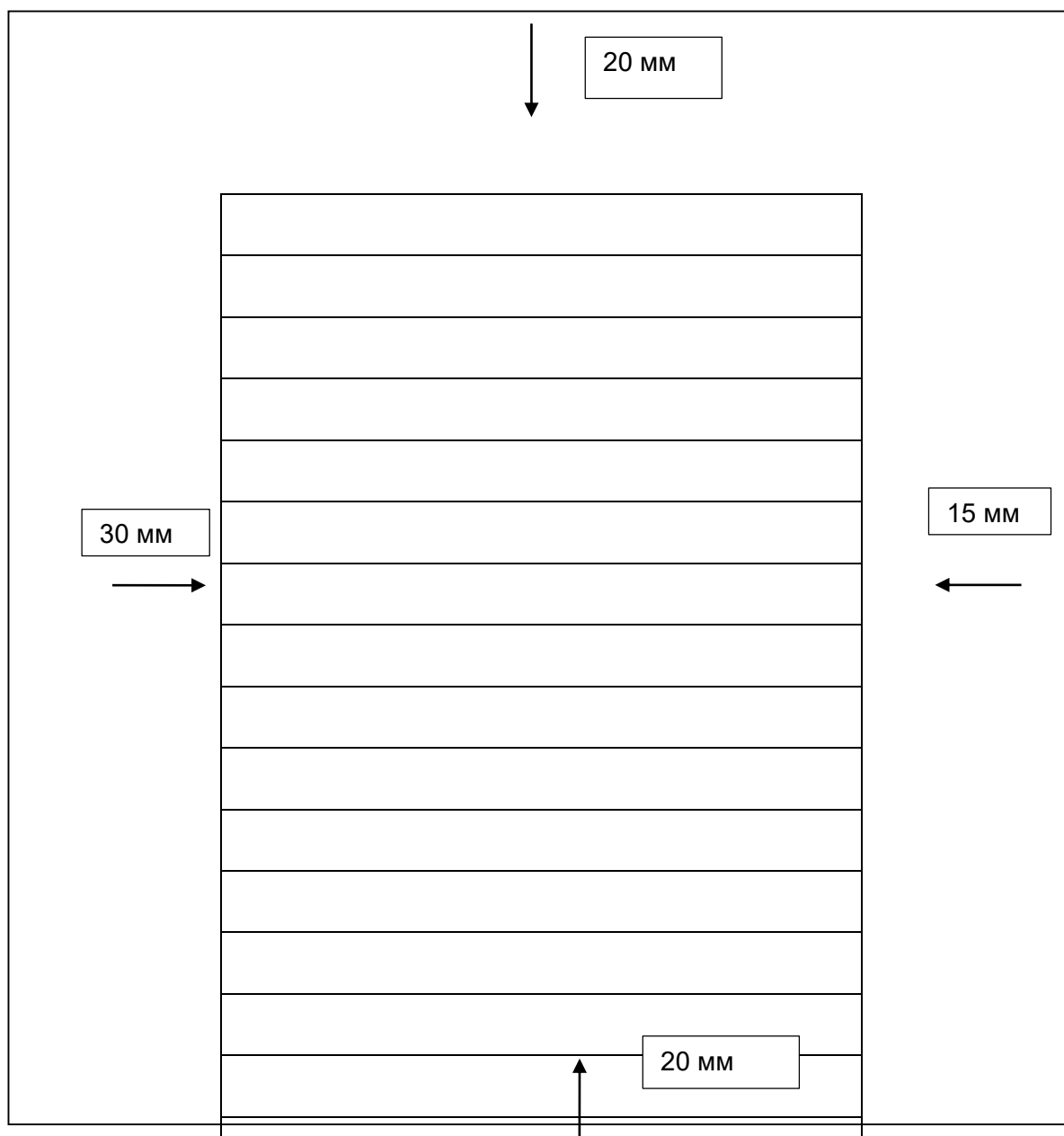
Закінчення додатка П

середнього. Вони не прагнуть спілкування, вважають за краще проводити час наодинці з собою. У новій компанії або колективі відчують себе скуто. Зазнають труднощів у встановленні контактів з людьми чи не відстоюють свою думку, важко переживають образи. Рідко виявляють ініціативу, уникають прийняття самостійних рішень.

Для досліджуваних, які набрали 9 – 12 балів, характерний середній рівень прояву комунікативних та організаторських схильностей. Вони прагнуть до контактів з людьми, відстоюють своє, однак потенціал їх схильностей не відрізняється високою стійкістю. Потрібна подальша виховна робота з формування та розвитку цих якостей особистості. Оцінка 13 – 16 балів свідчить про високий рівень прояву комунікативних та організаторських схильностей піддослідних. Вони не губляться у новій обстановці, швидко знаходять друзів, прагнуть розширити коло своїх знайомих, допомагають близьким і друзям, проявляють ініціативу в спілкуванні, здатні приймати рішення в складних, нестандартних ситуаціях.

Вищий рівень комунікативних та організаторських схильностей (17 – 20 балів) у випробовуваних свідчить про сформовану потребу в комунікативній і організаторській діяльності. Вони швидко орієнтуються у важких ситуаціях. Невимушено поводять себе у новому колективі. Ініціативні. Приймають самостійні рішення. Відстоюють свою думку й домагаються прийняття своїх рішень. Люблять організовувати ігри, різні заходи. Наполегливі й завзяті в діяльності.

Зразок оформлення технічних вимог до розміщення тексту дипломної роботи

Примітки:

шрифт – Times New Roman;

розмір шрифту – 14;

інтервал між рядками – 1,5;

поля: верхнє – 2, нижнє – 2, ліве – 3, праве – 1,5.

Зразок оформлення рецензії на виконану дипломну роботу

Рецензія на дипломну роботу

Студента (-ки), прізвище, ім'я, по батькові

Група _____

На тему _____

1. Актуальність та значущість дослідження

2. Коротка характеристика структури роботи

3. Переваги роботи (самостійність дослідження, рівень теоретичної підготовки, оригінальні висновки тощо)

4. Недоліки роботи (зміст, структура, оформлення)

5. Аналіз висновків, поданих у роботі (чи мають вони практичну значущість і можуть бути використані в навчальному процесі)

Результат рецензування (є допуск до захисту чи ні)

Оцінка _____

Рецензент, прізвище, ім'я, по батькові, вчене звання, посада

Підпис рецензента

(прізвище, ініціали)

Дата

Приклад оформлення довідки про впровадження результатів

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Г. С. СКОВОРОДИ

61002, м. Харків, вул. Алчевських, 29, тел. (057)700-35-23, факс 700-69-09

11.02.2021 р. № П 132/01

Довідка

про впровадження результатів дипломного дослідження
на тему: "Формування мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців
з адміністративного менеджменту у процесі підготовки
до професійної діяльності"

Видана Полякову Г. Д. про те, що науково-практичні результати дослідження дозволили розширити обсяг і систематизувати використовувані викладачами університету засоби організації й управління навчально-пізнавальною діяльністю, значно підвищити ефективність занять з української мови на основі комунікативно-діяльнісного підходу із метою формування мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців з адміністративного менеджменту.

Висновки та рекомендації, зроблені в результаті дослідження, мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. У результаті було сформовано лінгвістичну компетентність, студенти удосконалили свої мовні знання та навички, набули вмінь доцільно підбирати мовні засоби залежно від мети, сфери та ситуації спілкування у процесі здійснення основних видів мовленнєвої діяльності: слухання, читання, говоріння, письма.

Проректор _____
(П. І. Б.)

_____
(підпис)

Зразок заяви про дотримання професійної етики

Заява про дотримання професійної етики під час написання
випускної кваліфікаційної роботи магістра

Я, _____, студент
магістратури, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки ОП "Педагогіка
та адміністрування освіти" факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця,
заявляю, що в моїй магістерській дипломній роботі на тему
"_____", подану в державну екзаменаційну комісію для
публічного захисту, дотримано правил професійної етики, які не дозволяють
наявності плагіату, фальсифікації даних та хибного цитування під час написання
випускних кваліфікаційних робіт.

Я ознайомлений із чинним у Харківському національному економічному
університеті імені Семена Кузнеця "Положенням про підготовку та захист
випускної кваліфікаційної роботи магістра", згідно з яким наявність плагіату,
фальсифікації даних та хибного цитування є підставою для зниження оцінки
випускної кваліфікаційної роботи або незадовільного оцінювання.

_____
(дата)

_____
(прізвище, ініціали)

_____
(підпис)

Зразок публікації**Дидактична гра як засіб формування культури ділового спілкування
майбутніх менеджерів освіти**

УДК 37.013.43

В. А. БУДЯНСЬКА*викладач кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця*

Анотація. Розглянуто питання, пов'язані з проблемою формування культури ділового спілкування майбутніх менеджерів освіти. Доведено актуальність вивчення цієї проблеми. Розглянуто різні форми ділового спілкування: ділова бесіда, ділові переговори, ділові наради, публічні виступи, пресконференції, презентації тощо.

Ключові слова: менеджер освіти, ділове спілкування, форми ділового спілкування, культура ділового спілкування, дидактична гра.

Annotation. The issues related to the problem of forming business communication culture of future education managers have been studied. The relevance of the problem has been substantiated. Various forms of business communication have been discussed, including business conversation, business negotiations, business meetings, public speeches, press conferences, presentations etc.

Keywords: education manager, business communication, forms of business communication, culture of business communication, didactic game.

Ефективність здійснення професійної діяльності майбутніх менеджерів освіти залежить від якості оволодіння ними сучасними знаннями в галузі управління освітою, уміння мислити й діяти в нових ринкових умовах та сформованості їхньої професійної культури, серед складників якої важливе місце посідає культура ділового спілкування.

Формування культури ділового спілкування буде слугувати базою культурного самовдосконалення особистості в подальшій професійній діяльності. Вирішення цього завдання потребує перегляду, пошуку, обґрунтування, розроблення та впровадження нових підходів до формування культури ділового спілкування майбутніх менеджерів освіти.

У психолого-педагогічній літературі на методологічному рівні феномен спілкування є предметом досліджень таких учених: О. Бодальова, В. Кан-Калика, О. Леонтєва, А. Мудрика, Є. Руденського, Т. Чмут. На теоретичному

Продовження додатка Ф

рівні проблему формування професійної культури проаналізовано в роботах Л. Ващенко, В. Грехньова, В. Гриньової, Л. Грущенко, В. Дивака, В. Лозової, В. Маслової, В. Мельник, В. Пуцова, О. Рембач, М. Файонової.

Незважаючи на велику кількість робіт, присвячених окремим аспектам культури ділового спілкування, культура ділового спілкування майбутніх менеджерів освіти не була предметом спеціальних досліджень.

Наукова та практична затребуваність проблеми, її недостатня наукова розробленість визначили тему цього дослідження.

Соціально-економічні зміни, що відбулися в нашій країні за останні роки, висунули нові вимоги до професійної підготовки менеджерів освіти. Сучасний фахівець має володіти основами управлінської діяльності для роботи як найманого працівника, так і для організації власної справи. У навчальному процесі вищих навчальних закладів недостатню увагу приділено комунікативному аспекту підприємницької діяльності, що не сприяє формуванню культури ділового спілкування.

Метою статті є доведення доцільності формування культури ділового спілкування майбутніх менеджерів освіти.

Відповідно до мети, визначено такі завдання дослідження: 1) розглянути основні форми ділового спілкування; 2) довести доцільність застосування сюжетно-рольових і ділових ігор у процесі підготовки майбутніх менеджерів освіти з метою оволодіння різними формами ділового спілкування.

Значну роль у формуванні культури ділового спілкування має використання ігрових методів, сюжетно-рольових та ділових ігор, характерною особливістю яких є імпровізаційне розігрування учасниками процесу заданої проблемної ситуації професійної взаємодії, у ході якої вони виконують ролі різних персонажів. Предметом подальшого обговорення є не ситуації самі по собі, а ігрова взаємодія учасників: їхні форми й засоби спілкування, способи вирішення проблемних ситуацій і конфліктів, їхня ефективність, позиції, соціальні та міжособистісні ролі тощо. Використання ігрових методів у процесі комунікативної підготовки надзвичайно продуктивне. У штучно створених умовах студент вирішує різні життєві та виробничі ситуації, що є необхідним моментом для його розвитку, зміни соціальних позицій, ролей у суспільстві, для формування професійних інтересів, потреб, навичок і, у кінцевому підсумку, для формування його особистості.

Продовження додатка Ф

Дидактичний сенс ігор-змагань полягає в можливості багаторазового використання мовних одиниць у процесі спілкування учасників для досягнення різних проблемних ігрових цілей. Їхню комунікативну спрямованість забезпечено орієнтацією учасників на вирішення лінгвістичних та екстралінгвістичних завдань.

Крім ігор-змагань, у розвитку здібностей ділового спілкування в навчанні студентів можна використовувати рольові ігри в ситуаціях умовного моделювання.

Головне для вправ такого типу – намагатися менше фантазувати й бути ближчими до реальності. Для цього потрібно й самому викладачеві добре уявляти, які труднощі очікують менеджера освіти у професійній діяльності. Гру також можна використовувати як спосіб об'єктивації недоліків та проблем ділового спілкування; її завданням є практичне випробування, відпрацювання й закріплення нових, більш ефективних форм і засобів спілкування, набуття нового досвіду емоційних переживань; спосіб подолання скутості й напруженості; інструмент діагностики й самодіагностики, який дозволяє виявити труднощі у спілкуванні та серйозні психологічні проблеми; спосіб закріплення нових поведінкових навичок, набуття нових способів оптимальної взаємодії з іншими людьми; спосіб тренування та закріплення вербальних і невербальних комунікативних умінь; засіб створення умов для самооцінки; засіб формування позитивних настанов на оволодіння та практичних перевірок знань. Окрім того, у грі відбувається психічна адаптація учасників один до одного, що сприяє поліпшенню психологічного клімату колективу, формуванню одночасно атмосфери змагання та взаємодопомоги.

Ділову гру вважають одним із найкращих способів організації комунікативного навчання. Як відомо, вона є досить поширеною, багатоваріантною формою активного навчання, засобом та методом підготовки й адаптації до професійної діяльності та соціальних контактів, інструментом формування особистості професіонала.

Ділові ігри дозволяють максимально активізувати професійну зацікавленість студентів, задовольнити їхні потреби у швидкому оволодінні методами ділового спілкування. Із метою формування у студентів критичного аналізу усних доповідей, підготовки та викладання матеріалу, тренування вміння виступати та аргументувати, використовували ділову гру у формі бесіди. На цьому етапі активно застосовували розігрування ролей (інсценізацію або в інших класифікаціях інсценування).

Закінчення додатка Ф

Розігрування ролей є більш простим методом, порівняно з діловою грою, оскільки потребує менших витрат часу та засобів на розроблення та впровадження.

Незважаючи на те що менеджмент освіти диференційовано, залежно від рівнів управління (загальнодержавний, регіональний) і кожного складника структури освіти (управління системою дошкільної освіти, менеджмент системою загальної середньої освіти, менеджмент професійно-технічної освіти, менеджмент вищої освіти), функції його збігаються: планування, організація, контролювання й регулювання діяльності суб'єктів та об'єктів освітнього процесу, мотивування поведінки працівників, які здійснюють певні процеси діяльності в освітянській галузі. Навчати виконання цих функцій можливо у процесі ділової гри.

У подальшому науковому пошуку передбачено розробити комплекс дидактичних ігор для навчання майбутніх менеджерів освіти, експериментально перевірити ефективність застосування різних видів дидактичних ігор як засобів формування культури ділового спілкування майбутніх менеджерів освіти.

Зміст

Вступ.....	3
Дипломна робота як вид дослідницької роботи з педагогіки.....	4
Мета й завдання дипломної роботи.....	6
Тематика дипломних робіт	8
Етапи написання дипломної роботи	11
Структура написання дипломної роботи	11
Технічне оформлення дипломної роботи	18
Лінгвістичне оформлення дипломної роботи	24
Захист і критерії оцінювання дипломної роботи.....	28
Рекомендована література.....	30
Додатки.....	33

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання дипломних робіт
для студентів спеціальності
011 "Освітні, педагогічні науки"
освітньої програми "Педагогіка
та адміністрування освіти"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Борова** Тетяна Анатоліївна
Деменко Ольга Іванівна
Будянська Вікторія Анатоліївна

Відповідальний за видання *Т. А. Борова*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2021 р. Поз. № 242 ЕВ. Обсяг 62 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єктів видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*